EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 7.6.2022.
COM(2022) 256 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Sešpadsmitais gada ziņojums (2021. gads) par Savienības palīdzības īstenošanu saskaņā ar Padomes 2006. gada 27. februāra Regulu (EK) Nr. 389/2006, ar ko izveido finansiāla atbalsta instrumentu, lai veicinātu Kipras turku kopienas ekonomisko attīstību

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Sešpadsmitais gada ziņojums (2021. gads) par Savienības palīdzības īstenošanu saskaņā ar Padomes 2006. gada 27. februāra Regulu (EK) Nr. 389/2006, ar ko izveido finansiāla atbalsta instrumentu, lai veicinātu Kipras turku kopienas ekonomisko attīstību

1. IEVADS

Padomes Regula (EK) Nr. 389/2006[1] (turpmāk "Atbalsta regula") ir Kipras turku kopienai ("KTK") sniegtās palīdzības pamats un paredz ikgadēju ziņošanu Padomei un Eiropas Parlamentam.

2. PALĪDZĪBAS PROGRAMMAS PLĀNOŠANA

Laikposmā no 2006. gada līdz 2021. gada beigām darbībām Atbalsta regulas ietvaros tika plānots piešķirt 623 miljonus EUR. 2021. gada rīcības programmai 2021. gada decembrī atvēlētā summa bija 30,7 miljoni EUR[2]. No daudzgadu finanšu shēmas (DFS) 2021.–2027. gadam programmai tiek nodrošināts stabils ikgadējs finansējums daudzgadu perspektīvā. Taču palīdzības programma pēc būtības ir ārkārtēja pārejas programma, kuras mērķis ir sagatavoties vai, atkarībā no situācijas, veicināt *acquis communautaire* pilnīgu piemērošanu Kipras Republikas apgabalos, kurus Kipras Republikas valdība faktiski nekontrolē, pēc Kipras problēmas atrisināšanas, un gan Atbalsta regula, gan Padomes Regula (ES, Euratom) 2020/2093[3], ar ko nosaka DFS, pieļauj pārskatīšanu, ja tiktu panākta atkalapvienošanās.

3. ĪSTENOŠANAS MEHĀNISMI

Programma tiek īstenota tajos Kipras Republikas apgabalos, kurus Kipras Republikas valdība faktiski nekontrolē un kuros *acquis* piemērošana ir uz laiku apturēta saskaņā ar Pievienošanās līguma 10. protokolu. Palīdzība tiek īstenota, izmantojot tiešo un netiešo pārvaldību.

Komisija īsteno šo programmu unikālos politiskos, juridiskos un diplomātiskos apstākļos. Šādas palīdzības piešķiršana nenozīmē, ka apgabalos atzīst jebkuru citu valsts iestādi, kas nav Kipras Republikas valdība. Lai īstenotu šo programmu, vienlaikus ievērojot pareizas finanšu pārvaldības principus, ir jāveic *ad hoc* pasākumi. Parastos apstākļos ES finansēto atbalsta programmu tiesiskais regulējums attiecībā uz palīdzības attīstību tiktu noteikts nolīgumos ar saņēmējvalsts valdību. Kipras turku kopienai paredzētās palīdzības gadījumā šādus nolīgumus nevar noslēgt. Komisijas atbildības jomā ietilpst objektīvā riska pārvaldība un mazināšana, un pieņemtie pasākumi ietver līgumu intensīvu uzraudzību un atbalsta sniegšanu saņēmējiem, pārskatītus maksājumu nosacījumus un piesardzīgu pieeju bankas garantiju

[1] Padomes Regula (EK) Nr. 389/2006 (2006. gada 27. februāris), ar ko izveido finansiāla atbalsta instrumentu, lai veicinātu Kipras turku kopienas ekonomisko attīstību, un ar ko groza Regulu (EK) Nr. 2667/2000 par Eiropas Rekonstrukcijas aģentūru (OV L 65, 7.3.2006., 5. lpp.).

[2] Komisijas Īstenošanas lēmums (2021. gada 13. decembris) par rīcības programmas pieņemšanu attiecībā uz Kipras turku kopienu 2021. gadam (C(2021) 8905).

[3] Padomes Regula (ES, Euratom) 2020/2093 (2020. gada 17. decembris), ar ko nosaka daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam (OV L 433I, 22.12.2020., 11. lpp.).

izmantošanai. Ievērojama daļa palīdzības tiek sniegta dotāciju veidā, un tam ir vajadzīga resursietilpīga pārvaldība.

Lai nodrošinātu ietekmi, KTK ir jābūt pilnībā iesaistītai darbā, kura mērķis ir sagatavoties *acquis* īstenošanai, ņemot vērā tās atlikšanas atcelšanu saskaņā ar 10. protokolu pēc noregulējuma panākšanas.

Tajos Nikosijas apgabalos, kas faktiski netiek kontrolēti, programmas darba grupa strādā ar ES programmas atbalsta biroja starpniecību. Arī Komisijas pārstāvniecība Kiprā rīko sanāksmes, seminārus un preses konferences un informē Kipras sabiedrību visā salā, tostarp par atbalsta programmu. Papildus tam darbojas atbalsta programmas finansētais ES informācijas punkts, kurš īsteno dažādus komunikācijas un pamanāmības veicināšanas pasākumus, sniedzot informāciju par ES politiku, prioritātēm un darbībām KTK atbalstam, kā arī popularizējot Eiropas kultūru.

4. ĪSTENOŠANA PĀRSKATA PERIODĀ

4.1. Vispārējs pārskats

Komisija turpina īstenot Atbalsta regulu, kuras vispārējais mērķis ir atbalstīt atkalapvienošanos. Ja tiek panākts visaptverošs Kipras problēmas noregulējums, Padome, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu, vienbalsīgi lemj par regulā nepieciešamajiem grozījumiem.

2021. gadā veikto darbību ietvaros tika turpināti vairāki jau iesākti sekmīgi projekti, piemēram, ES stipendijas un uzticēšanās veicināšanas pasākumi, ar ko tiek atbalstīta Kultūras mantojuma tehniskā komiteja un Komiteja bezvēsts pazudušo jautājumos. Ar īpašu mehānismu tika turpināta divkopienu tehnisko komiteju iniciatīvu finansēšana.

Dotāciju atbalsts joprojām ir nozīmīga programmas daļa. Gatavojoties noregulējuma panākšanai, lielāka palīdzība tika sniegta svarīgākajām ekonomikas nozarēm, izmantojot privātā sektora, lauku apvidu un cilvēkresursu attīstīšanai paredzētos projektus. Turpinājās darbs, kura mērķis ir panākt jūtamu uzlabojumu dzīvnieku slimību izskaušanā un pārtikas nekaitīguma nodrošināšanā.

Komisija 2021. gada aprīlī pieņēma divus tiesību aktus — Regulu (ES) 2021/591 par *Halloumi/Hellim* ierakstīšanu Aizsargāto cilmes vietas nosaukumu (ACVN) un aizsargāto ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu reģistrā un Lēmumu (ES) 2021/586, kas atļauj *Halloumi/Hellim* tirdzniecību pāri Zaļajai līnijai, tiklīdz ražotāji Kipras turku daļā saskaņos savus ražošanas standartus ar ES dzīvnieku veselības un pārtikas nekaitīguma standartiem. Kopš 2021. gada 1. oktobra vienīgi *Halloumi/Hellim*, kas ražots Kiprā pēc tradicionālās receptes, drīkst laist ES tirgū ar šādu nosaukumu. Pēc tam tika sākta virkne atbalsta pasākumu, lai veicinātu ar ACVN *Halloumi/Hellim* saistīto tiesību aktu kopumu īstenošanu Kipras turku kopienā.

Atbalsta saņēmēju spējas rezultatīvi īstenot *acquis* pēc visaptveroša noregulējuma panākšanas joprojām ir izteikti nevienmērīgas. Tomēr KTK turpināja gūt labus panākumus vairākās jomās un guva labāku izpratni par problēmjautājumiem.

Viens no vēl neatrisinātajiem jautājumiem ir *Famagusta* kanalizācijas tīkla izbūve, par kuru noslēgto līgumu Komisija izbeidza 2013. gada decembrī. Strīdā ar bijušo darbuzņēmēju tika sākts šķīrējtiesas process, un iztiesāšana joprojām turpinās. Vienlaikus tika noslēgts līgums par saistītajiem remontdarbiem, un tie ir sākti.

Atbalsta programmas īstenošanu apgrūtināja Covid-19 pandēmija. Neraugoties uz šiem apstākļiem, Komisija turpināja nodrošināt programmas īstenošanu, ieviešot

ietekmes mazināšanas pasākumus, lai projektus varētu turpināt īstenot bez kavēkļiem. Ārkārtas pasākumu pakete palīdzēja nodrošināt KTK ar visnepieciešamākajiem medikamentiem, ekonomisko atbalstu mikrouzņēmumiem un MVU, kā arī ar ekspertu padomiem.

Gada beigās atbalsta programmā bija spēkā 191 līgums.

4.2. Progress mērķu sasniegšanā

Atbalsta programmas vispārējais mērķis ir sekmēt Kipras atkalapvienošanos, veicinot KTK ekonomisko attīstību un īpašu uzmanību veltot salas ekonomiskajai integrācijai, kontaktu uzlabošanai starp abām kopienām un ar ES, kā arī pasākumiem, kuru mērķis ir sagatavoties *acquis* īstenošanai.

Pasākumi, kas 2021. gadā tika veikti saistībā ar katru no Atbalsta regulas mērķiem, aprakstīti tālāk.

4.2.1. 1. mērķis: infrastruktūras attīstīšana un pārstrukturēšana

Apvienoto Nāciju Organizācijas Attīstības programmas (*UNDP*) ietvaros turpinājās Vietējās infrastruktūras mehānisma (*LIF*) īstenošana saskaņā ar spēkā esošajiem iemaksu nolīgumiem 23,4 miljonu EUR apmērā, ko Savienības vārdā parakstīja Komisija. Šis mehānisms nodrošina atbalstu sagatavošanās darbiem un ieguldījumu īstenošanai būtiskā vietējā infrastruktūrā. Papildus 13 būtiskiem *LIF* atbalstītiem projektiem 2021. gadā noslēdzās arī optimizēts trešais uzaicinājums iesniegt priekšlikumus attiecībā uz vietējām kopienām, kā rezultātā *LIF* atbalstu saņems vēl četri projekti. 2021. gadā sākās *Kormakitis* Sadarbības centra būvniecība, kā arī tika parakstīts projektēšanas un būvniecības līgums par *Morphou* notekūdeņu attīrīšanas stacijas paplašināšanu.

Ūdensapgādes nozarē 2021. gada novembrī tika pabeigta jaunā Nikosijas kanalizācijas kolektora (JNKK) būvniecība. Projekts paredzēja izbūvēt kanalizācijas vadus 13 km garumā notekūdeņu novadīšanai no Nikosijas apgabala uz divkopienu Nikosijas notekūdeņu attīrīšanas staciju, kas arī ir viens no ES finansētiem projektiem, ko pabeidza 2013. gadā. Šis projekts mazinās pazemes ūdeņu piesārņojumu un aizsargās visas salas kopējos ūdens resursus.

Famagusta kanalizācijas tīkla remontdarbi sākās 2021. gada jūlijā, kad iestājās līguma sekmīgai īstenošanai labvēlīgi apstākļi.

Abi grozītie būvdarbu līgumi par atkritumu poligona paplašināšanu un par atkritumu poligona gāzu atdalīšanas (degazācijas) iekārtu, kuri tagad veido vairāk nekā 4,5 miljonu EUR ieguldījumu cieto atkritumu apsaimniekošanas jomā, ir labi virzījušies uz priekšu, neraugoties uz Covid-19 pandēmiju. Grozījumi radīja iespēju saražot līdz 0,8 MW elektroenerģijas no atjaunīgajiem energoresursiem (poligona gāzes savākšana, attīrīšana un sadedzināšana). Saražoto elektroenerģiju izmantos atkritumu poligona notekūdeņu (infiltrāta) ilgtspējīgai attīrīšanai attīrīšanas stacijā, kas nesen tika nodota ekspluatācijā.

Diemžēl atbalsta saņēmējs neizmantoja atkritumu poligona iekārtas, tajā skaitā infiltrāta attīrīšanas iekārtu, sākotnēji plānotajā veidā. Lai gan infiltrāta attīrīšanas iekārta tika nodota ekspluatācijā 2021. gadā, tā vēlāk tika slēgta un vairāk nekā 10 mēnešus netika izmantota. Šī iemesla dēļ ieguldījuma efektivitāte neizbēgami un būtiski samazinājās. Komisija nepārtraukti strādā, lai labotu šo situāciju un iekārtas atkal sāktu darboties.

Izmantojot spēju veidošanas pakalpojumu līgumu, atkritumu apsaimniekošanas praksē vietējās kopienās tika ieviesti aprites ekonomikas principi. Sākās darbs, lai nodibinātu pirmo ražotāju atbildības bezpeļņas organizāciju izlietotā iepakojuma reciklēšanai. Tagad šis process jau ir gandrīz pabeigts. Šīs iniciatīvas ietvaros vietējie lauksaimnieki sekmīgi izmēģināja un ieviesa praksē Nikosijas notekūdeņu attīrīšanas stacijas radīto dūņu izmantošanu.

Ievērojot ES finansēto integrētas cieto atkritumu apsaimniekošanas plānu, dotācijas, kas palīdz astoņām vietējām kopienām uzlabot atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūru, ir īstenošanas beigu posmā.

Atjaunojot gaisa kvalitātes monitoringa tīklu un izveidojot gaisa un kurināmā kvalitātes references laboratoriju, tika stiprināta vietējā tehniskā spēja uzraudzīt vides kvalitāti. Gaisa kvalitātes monitoringa tīkls, kas 2021. gada garumā darbojās ar pilnu jaudu, tagad veic mērījumus par lielāku skaitu piesārņojošu vielu un lielākā skaitā vietu.

4.2.2. 2. mērķis: sociālās un ekonomiskās attīstības veicināšana

Atbalsta programma turpināja palīdzēt segt steidzamākās vajadzības, ko veselības nozare noteikusi cīņā pret Covid-19 pandēmiju, un nodrošināja arī ārkārtas pasākumu paketi ekonomikas jomā 11 miljonu EUR vērtībā, lai palīdzētu mīkstināt pandēmijas sociālekonomisko ietekmi.

Visnozīmīgāko palīdzību pandēmijas negatīvās ekonomiskās ietekmes mazināšanai sniedza projekts "Inovatīva uzņēmējdarbība un dialogs", kuru īsteno kopā ar *Northern Ireland Cooperation Overseas* (*NI-CO*). Dotāciju programmai "Darbvietu saglabāšana un radīšana" tika piešķirti kopumā 7,2 miljoni EUR, lai 86 sekmīgi mikrouzņēmumi un mazie uzņēmumi saņemtu finansējumu līdz 60 000 EUR.

Lauku attīstības jomā tehniskās palīdzības projekts par lauksaimniecisko konsultāciju pakalpojumiem (LKP) tika pagarināts līdz 2024. gada janvārim. Tā mērķis ir palīdzēt Kipras turku lauksaimniekiem īstenot LKP stratēģiju, kas ietver konsultāciju un apmācības nodrošināšanu vietējiem konsultantiem un to spēju veidošanu.

Lai atbalstītu ar ACVN *Halloumi/Hellim* saistītā tiesību aktu kopuma īstenošanu, 2021. gadā tika noslēgts nozīmīgs intervences līgums 3,1 miljona EUR vērtībā par pārtikas nekaitīgumu un krīžgatavību. Šī tehniskās palīdzības projekta mērķis ir paātrināt ES prasībām atbilstošu pārtikas higiēnas un pārtikas nekaitīguma standartu īstenošanu Kipras turku kopienā un uzlabot gatavību iespējamām krīzēm saistībā ar dzīvnieku slimībām.

Turklāt tehniskās palīdzības projektā, kura mērķis ir stiprināt veterināru spējas dzīvnieku slimību profilaksē, kontrolē un izskaušanā, tika pabeigta otra masveidīga dzīvnieku paraugu ņemšana un testēšana attiecībā uz prioritārajām slimībām (brucelozi un tuberkulozi). Komisija nodrošināja laboratorijas testus, veterinārus palīgmateriālus un pakalpojumus dzīvnieku paraugu ņemšanai un testēšanai. Lai konstatētu inficētus dzīvniekus un aizvestu tos no fermām, paraugu ņemšana notika 6100 ganāmpulkos un tika pārbaudīti vairāk nekā 427 000 dzīvnieku (liellopi, aitas un kazas). Tā rezultātā brucelozes izplatība Kipras turku kopienā samazinās.

ES atbalsts veicināja arī turpmāku progresu privāto veterinārū iesaistē dzīvnieku paraugu ņemšanā un testēšanā. Tika piegādāts arī laboratorijas aprīkojums gandrīz 500 000 EUR vērtībā, lai palīdzētu palielināt testēšanas apjomu un uzticamību pārtikas un veselības laboratorijās.

Izglītības nozarē tehniskās palīdzības projekts par mācīšanas un mācīšanās uzlabošanu palīdzēja analizēt situāciju ar pastāvīgu profesionālo pilnveidi un informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izmantošanu Kipras turku kopienā. Komisija turpina īstenot ilgtermiņa mērķi pielāgot Kipras turku bērnu izglītību starptautiskajai paraugpraksei.

Projekts 1,1 miljona EUR vērtībā zinātnes laboratoriju ierīkošanai pamatskolās ir pabeigts. Mēbeles un aprīkojums tika piegādāts un uzstādīts 48 pamatskolās. Atbalsta saņēmējam tika piegādāta arī mobilā laboratorija (īpaši aprīkots autobuss). Tika sarīkoti vairāki praktiskās apmācības cikli pamatskolas skolotājiem, kuri vadīs stundas šajās laboratorijās. Paralēli tika organizēts arī pasākums, lai sniegtu norādījumus par laboratoriju faktisko lietošanu un ilgtspēju. Turpinājās sagatavošanas darbi laboratoriju ierīkošanai vidusskolās.

Lai gan Covid-19 pandēmija uz neilgu laiku pārtrauca projektu profesionālās izglītības un apmācības mācību programmu izstrādei, atsevišķās profesionālās izglītības jomās tā īstenošana turpinājās ar mērķi veicināt jauniešu nodarbināmību. Atbalsta saņēmēji atkārtoti izteica apmierinātību ar projekta darbībām un lūdza pagarināt to par vēl diviem gadiem.

Pasaules Banka turpināja īstenot ekonomiskās uzraudzības programmu, nodrošinot padziļinātu analīzi, tehnisko palīdzību un priekšlikumus par uzlabojumiem. Programmā uzsvars tika likts uz makroekonomisko analīzi un ilgtspējīgu attīstību, uzņēmējdarbības vidi un ar tirdzniecību saistīto atkalapvienošanās ietekmi, nodarbināmību un prasmēm, īpašu uzmanību pievēršot ekonomisku iespēju nodrošināšanai sievietēm, kā arī uz lauksaimnieciskās ražošanas konkrētu aspektu padziļinātu analīzi.

Statistikas jomā 2021. gadā tika parakstīti divi līgumi par IT infrastruktūras un tehniskās palīdzības nodrošināšanu ar mērķi uzlabot darbības rezultātus un administratīvo datu avotu pārvaldību. Šie projekti papildina mērķorientēto palīdzību, ko sniedz Komisijas Tehniskās palīdzības un informācijas apmaiņas instruments (*TAIEX*) un Pasaules Banka. Tie ietilpst plašākā ES stratēģijā statistikas datu sagatavošanas uzlabošanai Kipras turku kopienā.

4.2.3. 3. mērķis: izlīguma veicināšana, uzticēšanās veicināšanas pasākumi un atbalsts pilsoniskajai sabiedrībai

Komiteja bezvēsts pazudušo jautājumos (KBPJ), kas saņem atbalstu no atbalsta programmas atbilstoši iemaksu nolīgumam ar *UNDP*, turpināja praktisko darbu un darbu laboratorijā. No kopskaitā 2002 bezvēsts pazudušām personām KBPJ līdz 2021. gada beigām bija ekshumējusi 1184 personu mirstīgās atliekas. No tām 1023 tika identificētas ar ģenētisko analīžu palīdzību un nogādātas piederīgajiem. Pandēmija un ārkārtīgi karstie laikapstākļi 2021. gadā būtiski palēnināja rakšanas darbus, tāpēc KBPJ dalībnieki turpināja īstenot rakšanas stratēģiju, kas izstrādāta darbam neparedzētos apstākļos.

Jauns iemaksu nolīgums par 2,6 miljoniem EUR tika parakstīts 2021. gada decembrī, lai nodrošinātu finansējumu KBPJ darbībai 2022. gadā. Kopumā 2006.–2021. gadā ES piešķīra vairāk nekā 30 miljonus EUR, kas ir 75 % no kopējā finansējuma, kas piešķirts KBPJ šajā laikposmā.

Kultūras mantojuma aizsardzība, ko īsteno divkopienu Kultūras mantojuma tehniskā komiteja (KMTK), aizvien ir atbalsta programmas atbalstīto izlīguma un uzticēšanās veicināšanas pasākumu svarīgs komponents, un šajā saistībā 2021. gadā ir pabeigti

18 projekti. Kopumā kultūras mantojuma programma ir saņēmusi ES finansējumu aptuveni 22 miljonu EUR apmērā. Pateicoties šim finansējumam, kļuva iespējama 107 dažādās salas vietās izvietotu kultūras mantojuma objektu konservācija, strukturāla nostiprināšana, fiziska aizsardzība vai restaurācija.

Ar mehānismu divkopienu tehnisko komiteju atbalstam tika turpināta abu kopienu tuvināšana un Kipras iedzīvotāju ikdienas problēmu risināšana. Neraugoties uz pandēmiju, kultūras, vides, izglītības un veselības komitejas īstenoja vairākas mērķorientētas darbības.

Tā kā *United World Colleges* (*UWC*) īstenotais divkopienu stipendiju izmēģinājuma projekts bija sekmīgs, tika parakstīts jauns līgums, kas ļāva 10 Kipras turku un 10 Kipras grieķu studentiem 2021. gadā sākt studijas starptautiskā bakalaurāta diploma programmā dažādās valstīs. Starp *UWC* īstenotajiem pasākumiem ir arī pasākumi jauniešu iesaistei no abām kopienām un īsi kursi, kuru mērķis ir veidot jauniešu spējas panākt pozitīvas pārmaiņas savās kopienās.

2021. gadā turpinājās atbalsta sniegšana pilsoniskajai sabiedrībai. Programma "Pilsoniskās sabiedrības telpa", kurā tiek sniegta tehniskā palīdzība pilsoniskās sabiedrības organizācijām (PSO), turpināja veidot PSO spējas, veicināt pilsoniskās sabiedrības attīstībai labvēlīgu vidi un atbalstīt tīklošanās pasākumus un kopīgu rīcību ar Kipras grieķu un citām ES PSO. Programmas "Pilsoniskās sabiedrības telpa" aktīvam pilsoniskumam veltītais komponents "*Grow Civic*" tika pārskatīts un atbalstīs PSO un aktīvistu darbības cilvēktiesību jomā.

Programmā "Kipras pilsoniskā sabiedrība rīcībā VII" tika piešķirtas 11 jaunas dotācijas, galvenokārt mazākām vietēja mēroga PSO. Lielākā daļa projektu, kas saņēma dotācijas saskaņā ar iepriekšējo uzaicinājumu un uzaicinājumu cilvēku tirdzniecības apkarošanas jomā, 2021. gadā tika sekmīgi pabeigti. Atlikušie projekti ir īstenošanas beigu posmā. Dotāciju saņēmēji, kas pieteicās atbalstam kopā ar partneriem no otras kopienas, turpināja sadarbību ar Kipras grieķu kopienas pārstāvjiem.

Apvienība "*Human Rights Platform*" 2021. gada oktobrī sāka īstenot tai piešķirto, ES finansēto tiešo dotāciju. Tā uzraudzīs cilvēku tirdzniecības apkarošanu, bēgļu tiesību un LGBTI+ tiesību ievērošanu, attiecīgo ieinteresēto personu līdzdalību, apstākļus aizturēšanas centros un to, vai tiek ievērotas tiesības netikt spīdzinātam, un ziņos par šiem tematiem. Tā arī atbalstīs cietušos un kopumā stiprinās pilsoniskās sabiedrības spējas risināt cilvēktiesību problēmas.

Vietējās kopienas dotāciju programmā Nikosijā tika uzbūvēta patversme personām, kas cietušas no vardarbības ģimenē. Šis projekts arī palīdzēja uzlabot sabiedrības izpratni par problēmu un racionalizēt atbalsta procedūras Kipras turku kopienā.

4.2.4. 4. mērķis: Kipras turku kopienas tuvināšana Eiropas Savienībai

ES stipendiju programmas pārvaldība kopš 2014./2015. akadēmiskā gada ir deleģēta Britu padomei. Ar pēdējā uzaicinājumā pieejamo budžetu varēja finansēt 136 stipendijas 2021./2022. akadēmiskajam gadam. Ar šīm stipendijām tiek atbalstīti studenti pirmā posma studiju programmu pirmajā gadā, diplomandi maģistrantūras un doktorantūras studiju programmās, kā arī pētnieki un profesionāļi valodu zināšanu un profesionālo prasmju turpmākā pilnveidē dažādās ES valstīs.

Kopš 2007. gada ir piešķirtas aptuveni 2000 dotāciju programmas studijām vairāk nekā 100 mācību iestādēs ES. Piedaloties vairāk nekā 100 universitātēm, programmas

īstenoja 23 ES galamērķa valstīs, nodrošinot apmācību vairāk nekā 20 dažādās profesijās. No 2022. gada Britu padomi nomainīs Gētes institūts. Tika galīgi saskaņots līgums ar Eiropas Koledžu par stipendijām maksimāli trim Kipras turkiem ar nosacījumu, ka tie atbilst uzņemšanas kritērijiem.

ES informācijas punkts, ko kopā ar Eiropas Komisijas pārstāvniecību Kiprā vada ES programmas atbalsta birojs, 2021. gadā piesaistīja lielu sabiedrības uzmanību ES, īstenojot pasākumus gan tiešsaistē, gan bezsaistē. Tie bija veltīti vairāk nekā 20 ar ES saistītiem tematiem, tajā skaitā dzimumu vienlīdzībai, ar dzimumu saistītai vardarbībai, LGBTI+ tiesībām, personu ar invaliditāti tiesībām, dezinformāciju un darba aizsardzību. Popularizējot Eiropas zaļo kursu, notika tīmekļsemināri par ilgtspējīgu enerģiju, energoefektivitāti, ugunsdrošību, nulles piesārņojumu, atkritumu apsaimniekošanu un izlietoto iepakojumu.

ES informācijas punkts organizēja 32 pasākumus, ieskaitot plaša mēroga Eiropas dienas kampaņu tiešsaistē, un 79 atkārtoti rīkotus pasākumus, tostarp tiešsaistes koncertu sēriju, iepazīstināšanu ar jaunām Eiropas valodām un mākslas meistarklases. Pasākumi piesaistīja vairāk nekā 15 000 dalībnieku. Tika ierosināta un īstenota plaša informatīvā kampaņa "Veselīgs dzīvesveids ikvienam". Visbeidzot, tika sagatavoti 12 informatīvi biļeteni un 9 infografikas/publikācijas, izplatīts 471 informatīvs produkts un vietējos medijos publicēti 289 ziņu raksti un pārraidīti 11 televīzijas sižeti.

Arī sociālā tīkla *Facebook* lapas "*Abbilgi*" apmeklētāju plūsma apliecina pasākumu popularitāti — 2021. gadā tā ieguva vairāk nekā 2000 jaunu sekotāju, kopējam sekotāju skaitam kopš lapas atklāšanas sasniedzot 22 812.

4.2.5. 5. un 6. mērķis: Kipras turku kopienas sagatavošana acquis *ieviešanai un īstenošanai*

Komisijas Tehniskās palīdzības un informācijas apmaiņas instruments (*TAIEX*) tiek izmantots Atbalsta regulas 5. un 6. mērķa īstenošanai un tādējādi palīdz sagatavot Kipras turku kopienu *acquis* īstenošanai, ņemot vērā, ka pēc Kipras jautājuma visaptveroša noregulējuma *acquis* piemērošanas atlikšana tiks atcelta.

2021. gadā tika turpināta palīdzība 12 galvenajās *acquis* jomās jeb "sektoros". *TAIEX* atbalsts ir sekmīgi pielāgots darbībai tiešsaistes vidē, un gandrīz visos sektoros ir vērojams intereses pieaugums. Kopumā *TAIEX* 2021. gadā sarīkoja 147 pasākumus, kas ir ļoti straujš pieaugums salīdzinājumā ar 49 pasākumiem 2020. gadā. Papildus parastajiem *TAIEX* pasākumiem tika ieguldītas pūles, lai izveidotu datubāzi, kurā apkopoti visi ar *TAIEX* atbalstu sagatavotie juridiskie teksti, un uzlabotu rakstisko un mutisko tulkojumu kvalitāti Kipras turku kopienā.

TAIEX veselības eksperti turpināja sniegt palīdzību Covid-19 pandēmijas apkarošanā. Atbalstu saņēma galvenokārt pasākumi vīrusa konstatēšanai un tā izplatības ierobežošanai, lielākoties sabiedrības veselības aizsardzības pasākumi, efektīvas testēšanas stratēģija un vakcinācijas plāni. Eksperti arī palīdzēja stiprināt laboratoriju spēju un izveidot farmakovigilances paziņojumu tīklu Kipras turku kopienā.

Turpinājās *TAIEX* atbalsts tirdzniecībai pāri Zaļajai līnijai (Regula (EK) Nr. 866/2004). Komisijas pilnvaroti neatkarīgi eksperti 2021. gadā atsāka regulāras kartupeļu, medus un svaigu zivju kvalitātes pārbaudes.

4.3. Finansiālā izpilde (līgumi un maksājumi)

4.3.1. Līgumu slēgšana

Komisija 2021. gadā parakstīja juridiskas saistības 30 miljonu EUR apmērā. Tas nozīmē, ka ir novērsts līgumu slēgšanas iekavējums, ņemot vērā cilvēkiem noteiktos un finansiālos ierobežojumus, nepilnības attiecībā uz gatavību nākotnē īstenot *acquis* un projektu ilgtspēju.

4.3.2. Maksājumi

2021. gadā maksājumu kopējais apmērs bija 38 miljoni EUR (2020. gadā — 41 miljons EUR).

4.4. Uzraudzība

Komisija ir tieši atbildīga par projektu lielākās daļas īstenošanu (tieša pārvaldība). Komisijas darbinieku veiktās uzraudzības līmenis ir ļoti augsts — tie uztur pastāvīgus sakarus ar darbuzņēmējiem, veic pārbaudes uz vietas, kā arī piedalās sanāksmēs uz vietas un koordinācijas komiteju sanāksmēs. Nodrošinot tehnisko palīdzību, Dotāciju atbalsta grupa (DAG) turpināja sniegt Komisijai atbalstu dotāciju līgumu īstenošanas uzraudzībā, vienlaikus palīdzot arī dotāciju saņēmējiem ievērot ES noteikumus par dotāciju līgumu īstenošanu, tajā skaitā noteikumus par sekundāro iepirkumu.

Vairākus līgumus Komisija īsteno netiešās pārvaldības režīmā. Īstenotājstruktūras, piemēram, *UNDP*, Britu padome un *NI-CO*, sniedz ziņojumus Komisijai saskaņā ar attiecīgajiem pamatlīgumiem. Komisija aktīvi piedalās šo pasākumu ikdienas uzraudzībā.

4.5. Revīzija un kontrole

Ieteikumi, kas sniegti pēdējā revīzijā, kuru Iekšējās revīzijas dienests veica 2017. gadā, un kas saistīti ar iekšējās kontroles pasākumiem publiskā iepirkuma jomā, ir pilnībā īstenoti.

4.6. Izvērtēšana

Uz rezultātiem vērstās uzraudzības (*ROM*) projekta ietvaros turpinājās atsevišķu darbību pārskatīšana un tika sniegta plānotā apmācība attiecīgo ieinteresēto personu iekšējās uzraudzības spēju uzlabošanai. *ROM* ekspertu ieteikumi par atbilstību, efektivitāti, lietderību un ilgtspēju tiek iekļauti pārskatītajās darbībās un ņemti vērā plašākā kontekstā.

2021. gadā tika pabeigta atbalsta programmas vidusposma novērtēšana. Tās mērķis bija sniegt vispārēju neatkarīgu novērtējumu un apkopot pierādījumus par progresu, kas 2013.–2018. gadā gūts Atbalsta regulā noteikto mērķu sasniegšanā. Galīgajā ziņojumā tika secināts, ka atbalsta programmu var uzskatīt par ļoti būtisku un, ņemot vērā Kipras turku kopienas specifiskos apstākļus, salīdzinoši sekmīgu iniciatīvu, kam piemīt nozīmīga ES pievienotā vērtība.

4.7. Informācijas sniegšana, publicitāte un pamanāmība

2021. gadā tika organizēti kopumā 394 pamanāmības un komunikācijas pasākumi, kas ar Covid-19 saistīto ierobežojumu dēļ notika galvenokārt tiešsaistē. Turpinājās darbs bukletu sagatavošanā par ES atbalstu saistībā ar Covid-19 pandēmiju un par privātā sektora attīstību.

4.8. Apspriedes ar Kipras Republikas valdību

Tika rīkotas sanāksmes ar Kipras Republikas valdības pārstāvjiem — gan klātienē, gan tiešsaistē. Komisija turpina paļauties uz valdības sadarbību īpašuma tiesību

pārbaudīšanā un divkopienu tehnisko komiteju darba veicināšanā. Komisija regulāri tiekas ar pastāvīgo pārstāvniecību.

5. SECINĀJUMI

Komisija turpina sniegt palīdzību saskaņā ar Atbalsta regulu, lai sekmētu Kipras atkalapvienošanos, cenšoties sasniegt sešus Atbalsta regulā izvirzītos mērķus un tādējādi veicinot KTK ekonomisko attīstību. 2021. gadā palīdzība joprojām bija vērsta uz jomām, kurās ir īpaši problemātiski panākt atbilstību nākotnē piemērojamam *acquis*.

Līdzšinējās palīdzības rādītāji un projektu gatavība tiks pastāvīgi ņemti vērā turpmākajās programmas plānošanas kārtās. Arī turpmāk darbs būs vērsts uz rezultatīvāku darbu prioritārajās jomās — tiks īstenots mazāk pasākumu, bet tie būs vērienīgāki.

Komisija ir gatava piešķirt resursus, arī atbalsta programmas ietvaros, lai pēc vajadzības atbalstītu ANO vadītās noregulējuma sarunas.